

RECHTSPRAAK EUROPA

NIEUWSBRIEF VAN HET GERECHTSHOF AMSTERDAM

Jaargang 3, no. 7 (juli 2014)

IN ÉÉN [KLIK](#) VERBONDEN MET EUROPA

Deze nieuwsbrief bevat een overzicht van actuele rechtspraak van het Hof van Justitie van de EU (arresten en conclusies) en van het Europees Hof voor de rechten van de mens over de maand juni 2014.

Deze nieuwsbrief wordt mogelijk gemaakt door het gerechtshof Amsterdam in samenwerking met het Landelijk Stafbureau (LSB) en wordt gepubliceerd op het weblog [European Courts](#) en op de [website](#) van het gerechtshof Amsterdam.

Kernredactie: Marc de Werd, Roel Andrea en Joanne Bik (LSB).

Vaste medewerkers: Robin Cozijnsen, Michiel Olthof, Menco Rasterhoff, Nienke de Visser, Mirjam Winkels

Copyright © 2014 Marc de Werd/gerechtshof Amsterdam

Volg RECHTSPRAAK EUROPA op twitter: [@EuropeanCourts](#)

INHOUDSOPGAVE

1. RECHTSPRAAK EUROPEES HOF VOOR DE RECHTEN VAN DE MENS

- RECHT OP LEVEN (ART. 2)
- RECHT OP VRIJHEID EN VEILIGHEID (ART. 5)
- RECHT OP EEN EERLIJK PROCES (ART. 6)
- FAMILIELEVEN/PRIVACY (ART.8)
- VRIJHEID VAN GEDACHTE, GEWETEN EN GODSDIENST (ART. 9)
- VRIJHEID VAN MENINGSUITING (ART.10)
- VOORWAARDEN VOOR ONTVANKELIJKHEID (ART. 35)
- VERWIJZING NAAR DE GROTE KAMER (ART. 43)

2.RECHTSPRAAK GERECHT EN HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE UNIE

- AANBESTEDING
- ARBEID
- CONSUMENTENRECHT
- FISCALE BEPALINGEN
- GEMEENSCHAPPELIJKE BUITENLANDS EN VEILIGHEIDSBELEID
- INSTITUTIONEEL RECHT
- INTELLECTUELE EIGENDOM
- JUSTITIËLE SAMENWERKING IN BURGERLIJKE ZAKEN
- KANSSPELEN
- LANDBOUW
- MEDEDINGING
- SOCIALE ZEKERHEID
- STRAFRECHT
- TELECOM
- VENNOOTSCHAPSRECHT
- VERBLIJFSRECHT
- VERZEKERINGEN
- VRIJ VERKEER VAN KAPITAAL
- VRIJ VERKEER VAN WERKNEMERS

3. PREJUDICIELE VRAGEN UIT NEDERLAND

- FISCALE BEPALINGEN
- EMISSIERECHTEN

1. RECHTSPRAAK EUROPEES HOF VOOR DE RECHTEN VAN DE MENS

RECHTSPRAAK

STRAATSBURG

(Uitspraken over z.g. repeterende rechtsvragen, over de overschrijding van de redelijke termijn van art. 6 EVRM en zaken die eindigen in billijke genoegdoening blijven veelal buiten beschouwing. Uitspraken worden drie maanden na de uitspraakdatum definitief tenzij intern appel wordt ingesteld bij de Grote Kamer van het Hof.) Met een asterisk () is aangegeven welk belang het EHRM aan het arrest heeft toegekend, waarbij drie sterren worden gebruikt voor de belangrijkste uitspraken).*

RECHT OP LEVEN (ART. 2)

ARREST – 12 juni 2014 - Jelic t. Kroatië – persbericht - arrest***

Het hof neemt schending van art. 2 aan, omdat de Kroatische autoriteiten onvoldoende doortastend onderzoek hebben verricht naar de tijdens het Balkanconflict gepleegde moord op een Servische man in 1991.

RECHT OP VRIJHEID EN VEILIGHEID (ART. 5)

ARREST – 26 juni 2014 - Shcherbina t. Rusland – persbericht – arrest*

De zaak betreft de detentie van klager in afwachting van zijn uitzetting van Rusland naar Kazachstan, en in het bijzonder de duur van de beroepsprocedure over de rechtmatigheid van zijn detentie.

Het Hof is van oordeel dat de periode van 16 dagen tussen klagers verzoek tot beoordeling van de rechtmatigheid van zijn detentie en de uitspraak van de rechter buitensporig is geweest, met name omdat het eerste bevel tot detentie door een openbaar aanklager is gegeven en niet door een rechter.

RECHT OP EEN EERLIJK PROCES (ART. 6)

ARREST– 24 JUNI 2014 - Azienda Agricola Silverfunghi S.A.S. E.A. t. Italië – persbericht - arrest**

De zaak betreft een procedure die door een aantal Italiaanse landbouwbedrijven voor de Italiaanse rechter was gebracht en die ziet op hun recht op een tweevoudige korting op de sociale zekerheids-bijdrage. In afwachting van die procedure heeft de Italiaanse wetgever

een nieuwe wet aangenomen die met terugwerkende kracht vaststelt dat de voordelen voor de landbouwbedrijven alternatief worden berekend, en niet cumulatief.

Het Hof overweegt dat in de onderhavige omstandigheden geen dwingend algemeen belang bestond dat opwoog tegen de gevaren van wetgeving met terugwerkende kracht. Om die reden constateert het Hof een schending van artikel 6. Tegelijkertijd oordeelt het Hof dat de beslissing van de Italiaanse rechter niet de eigendomsrechten (artikel 1 van eerste Protocol) van de landbouwbedrijven heeft geschonden, omdat de beslissing geen buitensporige financiële last op hen heeft gelegd.

ARREST - 24 juni 2014 - Rosianu t. Roemenië – persbericht - arrest**

Een journalist dient bij de burgemeester van Baia Mare een verzoek om informatie in over het gebruik van publieke middelen. De burgemeester wijst het verzoek af. Daarnaast heeft hij geweigerd uitvoering te geven aan drie rechterlijke uitspraken op grond waarvan de gemeente verplicht is om die informatie te geven. Het Hof concludeert dat er sprake is van schending van artikel 6. En ook van schending van artikel 10. Volgens het Hof heeft de regering geen enkel argument aangedragen waaruit blijkt dat de inbreuk op het recht van de journalist berust op een wettelijke plicht. Evenmin is gebleken dat met de inbreuk een legitiem doel is gediend.

FAMILIELEVEN/PRIVACY (ART. 8)

ARREST – 3 juni 2014 - López Guió t. Slowakije – persbericht - arrest**

Een vader heeft voor de Slowaakse rechtbank met succes de ontvoering van zijn kind door zijn ex-vrouw aangevochten. Nadat die uitspraak onherroepelijk was geworden heeft de moeder van het kind de zaak voorgelegd aan het constitutionele hof van Slowakije dat het vonnis van de rechtbank vernietigt en het kind toewijst aan de moeder. Het EHRM overweegt dat de vernietiging van de uitspraak door het constitutionele hof op zich zelf niet in strijd is met het Verdrag omdat het doel van de procedure lag in de bescherming van de rechten van het kind. De vader is echter niet op de hoogte gebracht van de procedure heeft daardoor geen rol kunnen spelen bij de behandeling van de zaak. Er is daarmee onvoldoende rekening gehouden met de rechten van de vader hetgeen een schending van artikel 8 EVRM oplevert.

ARREST – 12 juni 2014 - Maric t. Kroatië – persbericht - arrest**

Klacht van vader dat zijn doodgeboren kind door het ziekenhuis als klinisch afval is aangemerkt waardoor de laatste rustplaats van zijn kind niet te achterhalen was. Het hof overweegt dat, nu de ouders daar geen toestemming voor hebben gegeven, de lokale wetgeving zich ertegen verzet het kind als klinisch afval te beschouwen en te behandelen. Schending art. 8 EVRM.

ARREST – 12 juni 2014 - Fernandez Martinez t. Spanje – **Grote Kamer - persbericht - arrest*****

De zaak betreft het niet-verlengen van het arbeidscontract van een getrouwde Rooms-Katholieke priester, tevens vader van vijf kinderen, die Katholieke doctrine en ethiek doceerde. Klager had dispensatie gekregen van het celibaat en was publieke en actief bij een beweging die zich afzet tegen de doctrine van de Kerk.

Naar het oordeel van het Hof was het niet onredelijk dat de Kerk uitdrukkelijke loyaliteit van hun docenten Godsdienst verwachtte, omdat die gezien kunnen worden als hun vertegenwoordigers. Een discrepantie tussen de ideeën die gedoceerd dienen te worden en de persoonlijke overtuigingen van een docent zouden een geloofwaardigheidsprobleem kunnen veroorzaken als de docent die ideeën actief betwist.

Het hof oordeelt dat de Spaanse nationale gerechtelijke instanties alle relevante factoren voldoende in ogenschouw hebben genomen en de tegengestelde belangen op een gedetailleerde en samenhangende manier hebben afgewogen, alles binnen de grenzen die

worden gesteld door de autonome positie van de Rooms-Katholieke Kerk. In het licht van de beoordeling door de nationale gerechtelijke instanties kan niet worden gezegd dat de autonome positie van de kerk ten onrechte is ingeroepen: het kan niet worden gezegd dat de beslissing van de bisschop om het contract niet te verlengen onvoldoende beargumenteerd of willekeurig was, of dat die beslissing was genomen met een doel dat onverenigbaar was met de uitoefening van de autonomie van de kerk, zoals erkend en beschermd door de Europese Conventie. Het hof neemt geen schending van artikel 8 aan.

ARREST - 24 juni 2014 - Petrova t. Letland – persbericht - arrest**

De zaak betreft de toepassing van regels inzake orgaandonatie. Nadat de zoon van klagster was omgekomen bij een ongeval, waren zijn organen verwijderd zonder dat klagster hierover was geïnformeerd, terwijl zij als nabestaande wel recht op inspraak had over eventuele verwijdering. Haar afwezigheid in het ziekenhuis werd ten onrechte zonder meer opgevat als blijk van geen bezwaar. Een en ander levert schending van art. 8 op.

ARREST – 5 juni 2014 – I.S. t. Duitsland – persbericht - arrest**

De zaak betreft de klacht van een vrouw dat zij niet in staat wordt gesteld contact te hebben met en informatie te verkrijgen over haar biologische kinderen die geadopteerd zijn. Het hof overweegt dat de vrouw door in te stemmen met adoptie, bewust afstand heeft gedaan van haar rechten met betrekking tot haar biologische kinderen en oordeelt dat de beslissing van de Duitse autoriteiten dat het belang van de kinderen om zich te ontwikkelen binnen hun adoptiegezin zonder ontwrichting zwaarder weegt dan het recht van de biologische moeder op familieleven proportioneel is.

ARREST – 26 juni 2014 - Mennesson t. Frankrijk en Labassee t. Frankrijk – persbericht – arrest Mennesson – arrest Labassee* - Deutschland wird sein Regime zur Leihmutterchaft ändern müssen (Verfassungsblog)**

De Franse wet, die erkenning van een kind door de biologische vader en zijn partner onmogelijk maakt als het kind is geboren in het buitenland bij een draagmoeder is in strijd met het Verdrag.

ARREST – 24 juni 2014 –A.K. t. Letland – persbericht – arrest**

Verzoekster krijgt in 2002 een dochter met het syndroom van Down. Zij verwijt haar gynaecoloog medische nalatigheid omdat hij geen prenatale screening heeft uitgevoerd, ondanks het feit dat zij 40 jaar oud was. Het Hof oordeelt dat er sprake is van schending van artikel 8 EVRM.

VRIJHEID VAN GEDACHTE, GEWETEN EN GODSDIENST (ART. 9)

ARREST – 12 juni 2014 – Biblical centre of the Chuvash Republic t. Rusland - persbericht – arrest**

De zaak betreft de ontbinding van een Protestantse kerk vanwege het feit dat er zonder vergunning godsdienstles werd gegeven en dat de zondagsschool onvoldoende was uitgerust. Het Hof oordeelt dat er sprake is van schending van artikel 9, gelezen in samenhang met artikel 11 EVRM.

VRIJHEID VAN MENINGSUITING (ART. 10)

ARREST – 12 juni 2014 - Couderc and Hachette Filipacchi Associated t. Frankrijk – persbericht - arrest - Prins Albert van Monaco verliest privacy zaak tegen publicaties over buitenechtelijke kind in Paris Match (IE-forum)**

De zaak betreft de publicatie van een artikel in een magazine waarin een vrouw claimt dat Albert Grimaldi, de regerende Prins van Monaco, de vader van haar zoon is. De Franse autoriteiten hebben geoordeeld dat met de publicatie van dit artikel inbreuk is gemaakt op

het recht op privéleven van de Prins. Het hof oordeelt dat door de Franse autoriteiten geen onderscheid is gemaakt tussen informatie die deel uitmaakt van het publieke debat en informatie die slechts details van het privéleven van de Prins bevat en dat deze zaak daarbij geen gewoon geschil tussen de pers en een publiek figuur betreft, maar dat ook de belangen van de vrouw en het kind dienen te worden meegewogen. Naar het oordeel van het hof staat de beperking van het recht op vrijheid van meningsuiting van de pers niet in redelijke verhouding tot het doel, zijnde de bescherming van de reputatie en rechten van anderen, waardoor artikel 10 is geschonden.

VOORWAARDEN VOOR ONTVANKELIJKHEID (ART. 35)

ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING – 27 mei 2014 - Stichting Ostade Blade t. Nederland – Nederlandse zaak – persbericht 19 juni 2014 - beslissing*

De zaak betreft de doorzoeking van de redactie van het activistische blad Ravage. Ravage had in een persbericht gemeld dat zij beschikten over een brief waarin de bomaanslag op een BASF-fabriek in Arnhem in 1996 werd opgeëist. In het persbericht werd een deel van de brief geciteerd: “*Arnhem. De vervuiler betaalt. Ook oude rekeningen.*”. Omdat de dader met het inzenden van de brief beoogde om anoniem publiciteit te zoeken voor de door hemzelf gepleegde aanslagen, merkt het hof hem niet aan als bron aan wie bronbescherming behoort toe te komen. De klacht wordt niet-ontvankelijk verklaard.

It is undeniable that, even though the protection of a journalistic “source” properly so-called is not in issue, an order directed to a journalist to hand over original materials may have a chilling effect on the exercise of journalistic freedom of expression. That said, the degree of protection under Article 10 of the Convention to be applied in a situation like the present one does not necessarily reach the same level as that afforded to journalists when it comes to their right to keep their “sources” confidential. The distinction lies in that the latter protection is twofold, relating not only to the journalist, but also and in particular to the “source” who volunteers to assist the press in informing the public about matters of public interest (see Nordisk Film, cited above).

JB ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING – 27 mei 2014 – Anema-Kwinkelenberg t. Nederland – Nederlandse zaak – beslissing*

De klacht over artikel 6 EVRM is te laat ingediend. De klacht over artikel 1, Eerste Protocol en het verzoek tot compensatie is nog aanhangig bij de nationale rechter. Het EHRM verklaart de zaak niet-ontvankelijk.

JB ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING – 27 mei 2014 – Berkvens t. Nederland – Nederlandse zaak – beslissing* -EHRM geeft fiscus gelijk in BOF-zaak (taxence)

De klacht is “manifestly ill-founded” en daarom niet ontvankelijk.

VERWIJZING NAAR GROTE KAMER (ART. 43)

VERWIJZING ARREST – 4 februari 2014 – Pentikäinen t. Finland – persbericht - arrest* persbericht verwijzing 3 juni 2014

Een mediafotograaf is gearresteerd toen hij foto's aan het maken was tijdens een demonstratie. Toen de demonstratie gewelddadig werd besloot de politie de demonstratie te beëindigen. De fotograaf negeerde het bevel de plek van de demonstratie te verlaten (in plaats van gebruik te maken van het alternatief, namelijk te gaan naar een speciaal voor de pers ingericht gebied vanwaar hij foto's kon maken) waarna hij is gearresteerd wegens het niet opvolgen van het politiebevel.

Het hof oordeelt dat geen sprake is van schending van artikel 10. De fotograaf was in staat foto's te maken van de demonstratie vanuit het persgebied, heeft zijn cameraspullen niet hoeven in te leveren en mocht de gemaakte foto's houden. De arrestatie was wegens het niet opvolgen van het bevel en niet vanwege zijn journalistieke activiteiten.

VERWIJZING ARREST – 17 december 2013 – Perincek t. Zwitserland – persbericht - arrest* - persbericht verwijzing 3 juni 2014**

Strafzaak - De klacht richt zich tegen de veroordeling van klager wegens openlijke betwisting van het bestaan van de Armeense genocide, door hem omschreven als een 'internationale leugen'. De nationale rechter had geoordeeld dat de Armeense genocide, evenals de Holocaust, een historisch feit is en dat zulks ter bescherming van de eer van de nabestaanden was verankerd in de Zwitserse strafwetgeving.

Het hof overweegt dat niet is gebleken dat klager beoogde om aan te zetten tot haat. Van misbruik van zijn recht op vrijheid van meningsuiting (art. 17 in verbinding met art. 10) is dan ook geen sprake.

Het hof benadrukt dat niet voorligt de vraag of massamoorden en deportaties hebben plaatsgevonden. Die vraag is onderdeel van een breder publiek debat. Bij de beoordeling van de zaak weegt mee dat de uitlatingen waren gedaan in een toespraak met een politiek-historisch karakter, hetgeen de speelruimte voor de Zwitserse autoriteiten verkleint. Het hof wijst er op dat historisch debat niet (noodzakelijkerwijs) uitmondt in onaantastbare conclusies. In elk geval was thans, ook in Zwitserland, onvoldoende sprake van consensus over de vraag over genocide heeft plaatsgevonden.

Ook een beschouwing van de internationale rechtsontwikkeling valt nadelig uit voor Zwitserland. Het hof wijst in dat verband op jurisprudentie in Frankrijk en Spanje, waarin strafbaarstellingen ongrondwettig geacht werden. Voorts acht het hof van belang dat door het mensenrechtencomité van de Verenigde Naties het standpunt is gehuldigd dat strafbaarstelling van uiting van in historisch opzicht onjuiste standpunten zich niet verdraagt met het IVBPR. Ten slotte noopt de door internationale hoven gebezigde beperkte definitie van genocide tot terughoudendheid.

Mede nu Zwitserland onvoldoende heeft onderbouwd waarom er juist in dat land een *pressing social need* bij een verbod zou bestaan, acht het hof sprake van schending van artikel 10.

VERWIJZING ARREST – 16 januari 2014 – F.G. t. Zweden – persbericht - arrest* - persbericht verwijzing 3 juni 2014

Verzoeker is een Iraanse burger die momenteel in Zweden verblijft. In zijn asielaanvraag heeft hij naar voren gebracht dat hij in Iran een actief lid van de oppositie was, tot tweemaal toe daarvoor is gearresteerd en dat hij zich tot het Christendom heeft bekeerd sinds hij in Zweden verblijft. Om die redenen liep hij het risico om vervolgd te worden als hij zou terugkeren naar Iran. Ten bewijze hiervan heeft hij een dagvaarding overgelegd waaruit blijkt dat hij zich moet melden bij de Evin-gevangenis in Teheran. Zijn asielaanvraag is in 2011 afgewezen. Bij beslissing van 16 januari 2014 heeft het Hof geoordeeld dat verzoeker onvoldoende heeft onderbouwd dat hij bij terugkeer naar Iran aan een behandeling in strijd met artikel 2 of 3 bloot zou worden gesteld. Op verzoek van verzoeker is de zaak naar de Grote Kamer verwezen.

INTERIM MAATREGELEN

INTERIM MAATREGELEN - Vincent Lambert – 25 juni 2014 - persbericht – wat zijn interim maatregelen? – L'affaire Lambert, suite et fin?

Euthanasie – Frankrijk mag hangende deze zaak in Straatsburg geen toepassing geven aan de uitspraak van de Raad van State die toestaat dat de verstrekking van voedsel aan een patient die sinds 2008 ligt wordt gestopt.

2. RECHTSPRAAK GERECHT EN HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE UNIE

RECHTSPRAAK

LUXEMBURG

AANBESTEDING

ARREST – 19 juni 2014 – Zaak C-574/12 – Centro Hospitalar de Setúbal en SUCH – arrest

Prejudiciële verwijzing – Overheidsopdrachten voor diensten – Richtlijn 2004/18/EG – Gunning van opdracht zonder inleiding van aanbestedingsprocedure (‘inhousegunning’) – Van aanbestedende dienst rechtens onderscheiden opdrachtnemer – Centrum dat ondersteunende diensten en bijstand verleent aan ziekenhuizen – Vereniging van algemeen nut zonder winstoogmerk – Meerderheid van leden bestaande uit aanbestedende diensten – Minderheid van leden bestaande uit privaatrechtelijke entiteiten, liefdadigheidsinstellingen zonder winstoogmerk – Activiteit die minstens ten belope van 80 % van jaaromzet wordt verricht ten behoeve van leden

Hof: Er is geen sprake van inhousegunning wanneer bij de vereniging van algemeen nut zonder winstoogmerk ook particuliere instellingen zijn aangesloten. Aan de voorwaarde „toezicht zoals op de eigen diensten” is dan niet voldaan. Richtlijn 2004/18 is van toepassing.

ARBEID

CONCLUSIE A-G Cruz Villalón – 3 juni 2014 – Zaak C-328/13 – Österreichischer Gewerkschaftsbund - conclusie

Sociaal beleid – Richtlijn 2001/23/EG – Behoud van rechten van werknemers bij overdracht van onderneming – Artikel 3, lid 3 – Beëindiging van op vervreemder en verkrijger toepasselijke collectieve overeenkomst – Nawerking van collectieve overeenkomst – Gevolgen voor verkrijger

Hof: Onder de in een collectieve overeenkomst vastgelegde arbeidsvoorwaarden vallen ook de voorwaarden die behouden blijven op grond van een vóór de beëindiging van de collectieve overeenkomst reeds bestaande bepaling van nationaal recht, die de handhaving van deze collectieve overeenkomst na de beëindiging ervan in een afgezwakte en tijdelijke vorm waarborgt.

ARREST – 19 juni 2014 – Zaak C-507/12 – Saint Prix – persbericht – arrest

Prejudiciële verwijzing – Artikel 45 VWEU – Richtlijn 2004/38/EG – Artikel 7 – Begrip ‚werknemer’ – Burger van Europese Unie die ophoudt met werken wegens fysieke ongemakken in gevorderd stadium van zwangerschap en in periode kort na bevalling

Hof: Een vrouw behoudt haar status van „werknemer” indien zij ophoudt met werken of met het zoeken van werk wegens de fysieke ongemakken in een gevorderd stadium van de zwangerschap en in de periode onmiddellijk na de bevalling, mits zij binnen een redelijke termijn na de geboorte van haar kind haar werk weer opneemt of een nieuwe baan vindt.

ARREST – 19 juni 2014 – Gevoegde zaken C-501/12 t/m C-506/12, C-540/12 en C-541/12 – Specht, Schombera, Wieland, Schönefeld, Wilke, Schini, Schmeel en Schuster – arrest

Prejudiciële verwijzing – Sociale politiek – Richtlijn 2000/78/EG – Gelijke behandeling in arbeid en beroep – Artikelen 2, 3, lid 1, sub c, en 6, lid 1 – Directe discriminatie op grond van leeftijd – Vaststelling van basissalaris van ambtenaren op basis van leeftijd – Overgangsregeling – Instandhouding van ongelijke behandeling – Rechtvaardigingsgronden – Recht op schadeloosstelling – Aansprakelijkheid van lidstaat – Beginselen van gelijkwaardigheid en doeltreffendheid

Hof: Een nationale regeling op grond waarvan de trap van het basissalaris van een ambtenaar binnen elke salarisgroep bij zijn aanstelling op basis van zijn leeftijd wordt bepaald, is niet in overeenstemming met richtlijn 2000/78.

Wel is toegestaan een nationale wettelijke regeling waarbij wordt vastgesteld hoe de ambtenaren die zijn benoemd vóór de inwerkingtreding van die wettelijke regeling in een nieuw bezoldigingsstelsel worden ingedeeld en op grond waarvan enerzijds de salaristrap waarin zij nu worden ingedeeld uitsluitend is gebaseerd op het basissalaris dat zij overeenkomstig het oude bezoldigingsstelsel ontvingen, hoewel dat stelsel discrimineerde op grond van leeftijd van de ambtenaar, en anderzijds de verdere vooruitgang binnen de nieuwe salarisschaal daarna uitsluitend afhankelijk is van de sinds de inwerkingtreding van die wettelijke regeling verworven ervaring.

Niet is vereist dat aan gediscrimineerde ambtenaren retroactief een bedrag wordt toegekend ten belope van het verschil tussen de daadwerkelijk ontvangen bezoldiging en de bezoldiging van de hoogste trap in hun salarisgroep.

Het Unierecht verzet zich niet tegen een nationale regel zoals die in de hoofdgedingen, op grond waarvan een ambtenaar zijn recht op een betaling die niet rechtstreeks uit de wet voortvloeit, onverwijld, voor het einde van het lopende begrotingsjaar, geldend moet maken, indien die regel het gelijkwaardigheids- en effectiviteitsbeginsel niet schendt. Het staat aan de verwijzende rechter om na te gaan of die voorwaarden in de hoofdgedingen zijn vervuld.

CONCLUSIE A-G BOT – 12 juni 2014 – Zaak C-311/13 – Tümer – **Nederlandse zaak – conclusie**

Prejudiciële verwijzing – Richtlijn 80/987/EEG – Richtlijn 2002/74/EG – Bescherming van werknemers bij insolventie van de werkgever – Werknemer die derdelander is en geen geldige verblijfsvergunning heeft – Recht op waarborging van loonaanspraken

A-G: De Nederlandse wet is strijdig met het beginsel van gelijke behandeling en non-discriminatie, nu de wet uitsluit dat een derdelander die illegaal in Nederland verblijft een vergoeding verkrijgt wegens achterstallig loon op grond van de insolventierichtlijn na het failliet gaan van zijn werkgever, terwijl de wet die derdelander naar civiel recht als werknemer duidt.

CONSUMENTENRECHT

CONCLUSIE – 11 juni 2014 - Zaak C-310/13 - Novo Nordisk Pharma GmbH - conclusie - Consumer's right to information about medicine's side effects (European consumer law blog)

Consumentenbescherming – Productaansprakelijkheid – Reikwijdte van richtlijn 85/374/EG – vrijstelling voor speciale aansprakelijkheidsregimes die op moment van notificatie van de

richtlijn bestonden - Toelaatbaarheid van een nationaal aansprakelijkheidsregime op basis waarvan inlichtingen verkregen kunnen worden over de bijwerkingen van farmaceutische producten.

Hof: Artikel 13 van richtlijn 85/374/CEE moet aldus worden uitgelegd dat het uitsluitend ziet op bescherming van de rechten van slachtoffers in het kader van een speciale aansprakelijkheidsregeling als bedoeld in dat artikel, die verder gaan dan het beschermingsniveau uit de richtlijn, mits deze rechten reeds bestonden op het moment van notificatie van de richtlijn. Richtlijn 85/374 staat er niet aan in de weg dat een lidstaat een nationale regeling instelt waarmee de bewijsvoering wordt vereenvoudigd zoals het recht op inlichtingen. De mogelijkheid om een dergelijke regeling te treffen geldt ook voor de speciale aansprakelijkheidsregeling zoals neergelegd in artikel 13 van de richtlijn.

FISCALE BEPALINGEN

BTW

ARREST – 12 juni 2014 – Zaak C-461/12 – Granton - Nederlandse zaak - arrest - Verkoop kortingskaart is btw belaste handeling (taxence)

Prejudiciële verwijzing – Zesde btw-richtlijn – Vrijstellingen – Artikel 13, B, sub d, punten 3 en 5 – Begrippen ‚andere waardepapieren‘ en ‚andere handelspapieren‘ – Verkoopbevorderingssysteem – Kortingskaart – Maatstaf van heffing

Hof: De verkoop van een kortingskaart vormt geen handeling betreffende „andere waardepapieren“ of „andere handelspapieren“ die de lidstaten moeten vrijstellen van btw.

DOUANE

ARREST – 12 juni 2014 – Zaak C-75/13 – SEK Zollagentur – arrest

Douane-unie en gemeenschappelijk douanetarief – Onttrekking aan douanetoezicht van aan rechten bij invoer onderworpen goederen – Ontstaan van douaneschuld

Hof: De richtlijn moet aldus worden uitgelegd dat een in tijdelijke opslag geplaatst goed aan het douanetoezicht is onttrokken, indien het voor de regeling extern communautair douanevervoer is aangegeven, maar de opslag niet verlaat en niet wordt aangebracht bij het douanekantoor van bestemming, terwijl de documenten voor douanevervoer daar wel zijn aangebracht. De persoon die als toegelaten afzender dat goed onder die regeling heeft geplaatst is dan de schuldenaar.

OVERIG

ARREST – 12 juni 2014 – Zaak C-39/13, C-40/13 en C- 41/13 - Nederlandse Zaak - arrest - Nederlands fiscale-eenheidsregime strijdig met EU-recht (taxence)

Vrijheid van vestiging – Vennootschapsbelasting – Fiscale eenheid van vennootschappen van zelfde groep – Verzoek – Gronden voor weigering – Ligging van de zetel van een of meer tussenvennootschappen of van de moedervennootschap in een andere lidstaat – Geen vaste inrichting in de heffingsstaat

Hof: In de zaken C-39/13 en C-41/13 verzetten de artikelen 49 VWEU en 54 VWEU zich tegen een wettelijke regeling van een lidstaat volgens welke een ingezeten moedervennootschap een fiscale eenheid met een ingezeten kleindochteronderneming kan vormen wanneer zij deze kleindochter bezit via een of meer ingezeten vennootschappen, doch niet wanneer zij deze kleindochter bezit via niet-ingezeten vennootschappen zonder vaste inrichting in deze lidstaat.

In zaak C-40/13 verzetten de artikelen 49 VWEU en 54 VWEU zich tegen een wettelijke regeling van een lidstaat volgens welke toepassing van de regeling van de fiscale eenheid wordt toegekend aan een ingezeten moedervennootschap met ingezeten dochterondernemingen, maar toepassing van deze regeling wordt onthouden aan ingezeten

zustervennootschappen waarvan de gemeenschappelijke moedervennootschap niet in deze lidstaat is gevestigd en aldaar niet over een vaste inrichting beschikt.

ARREST – 19 juni 2014 – Gevoegde zaken C-53/13 en C-80/13 – Strojírny Prostějov en ACO Industries Tábor – arrest

Vrij verrichten van diensten – Uitzendbureau – Terbeschikkingstelling van werknemers door in een andere lidstaat gevestigd uitzendbureau – Beperking – Onderneming die arbeidskrachten inleent – Inhouding van de inkomstenbelasting van deze werknemers aan de bron – Verplichting – Afdracht aan de nationale schatkist – Verplichting – Geval van werknemers die door een binnenlands uitzendbureau ter beschikking worden gesteld – Geen dergelijke verplichtingen

Hof: Artikel 56 VWEU verzet zich tegen een regeling volgens welke in een lidstaat gevestigde vennootschappen die gebruikmaken van werknemers die in dienst zijn van en ter beschikking worden gesteld door uitzendbureaus die in een andere lidstaat zijn gevestigd, maar in de eerste staat activiteiten ontplooiën via een vestiging aldaar, een vooruitbetaling op de door die werknemers verschuldigde inkomstenbelasting aan de bron dienen in te houden en aan de eerste staat dienen af te dragen, terwijl deze verplichting niet geldt voor in de eerste staat gevestigde vennootschappen die gebruikmaken van de diensten van aldaar gevestigde uitzendbureaus.

ARREST – 12 juni 2014 – Zaak C-377/13 – Ascendi – arrest

Prejudiciële verwijzing – Begrip ‚rechterlijke instantie van een der lidstaten’ – Tribunal Arbitral Tributário – Richtlijn 69/335/EEG – Artikelen 4 en 7 – Vermeerdering van vennootschappelijk kapitaal van kapitaalvennootschap – Zegelrecht geldend op 1 juli 1984 – Nadien afschaffing van dat zegelrecht, vervolgens herinvoering ervan

Hof: De richtlijn verzet zich tegen de herinvoering door een lidstaat van een kapitaalrecht op vermeerderingen van het vennootschappelijk kapitaal die onder de eerste van die bepalingen vallen en op 1 juli 1984 aan een kapitaalrecht waren onderworpen, maar nadien daarvan zijn vrijgesteld.

GEMEENSCHAPPELIJK BUITENLANDS EN VEILIGHEIDSBELEID

ARREST – 12 juni 2014 – Zaak C-314/13 – Peftiev – arrest

Prejudiciële verwijzing – Gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid – Beperkende maatregelen ten aanzien van Belarus – Bevriezing van tegoeden en economische middelen – Uitzonderingen – Betaling van honoraria in verband met verlening van juridische diensten – Beoordelingsvrijheid van bevoegde nationale autoriteit – Recht op effectieve rechterlijke bescherming – Gevolgen van onrechtmatige herkomst van tegoeden

Hof: Een nationale autoriteit heeft geen absolute beoordelingsvrijheid bij het beoordelen van een verzoek om vrijstelling met het oog op het instellen van een beroep tot betwisting van door de Europese Unie opgelegde beperkende maatregelen. Zij moet haar bevoegdheden uitoefenen met inachtneming van de in artikel 47, tweede alinea, tweede volzin, van het Handvest opgenomen rechten, en van het vereiste door een advocaat te zijn vertegenwoordigd bij het instellen van een dergelijk beroep bij het Gerecht. Er mag worden nagegaan of de tegoeden waarvan de vrijgave wordt gevraagd, uitsluitend bestemd zijn voor de betaling van redelijke honoraria en vergoeding van in verband met de verlening van juridische diensten gemaakte kosten, waarbij voorwaarden kunnen worden gesteld om te waarborgen dat de doelstelling van de opgelegde sanctie niet wordt doorkruist en de verleende vrijstelling niet wordt misbruikt.

In het geval dat tegoeden en economische middelen op grond van de verordening zijn bevroren, moeten vrijstellingen van die bevroering met het oog op de betaling van juridische diensten worden beoordeeld in het licht van de bepaling, waarin geen melding wordt gemaakt van de herkomst van tegoeden of van hun mogelijke onrechtmatige verwerving.

INSTITUTIONEEL RECHT

ARREST – 11 juni 2014 – Zaak C-377/12 – Commissie/Raad – Grote kamer - arrest – What to make of the Court's 'centre of gravity' test? (European law blog)

Nietigverklaring van besluit 2012/272/EU van de Raad van 14 mei 2012 betreffende de ondertekening, namens de Unie, van de Kaderovereenkomst inzake partnerschap en samenwerking tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en de Republiek der Filipijnen, anderzijds (PB L 134, blz. 3) – Keuze van de rechtsgrondslag – Gebruik van verschillende rechtsgrondslagen

Hof: Besluit 2012/272/EU wordt nietig verklaard voor zover de Raad van de Europese Unie daarin de rechtsgrondslagen betreffende de overname van derdelanders, betreffende vervoer en betreffende milieu heeft toegevoegd.

BESCHIKKING – 20 juni 2014 – Zaak T-410/14 – Wilders/Parlement e.a – Nederlandse zaak – beschikking – nos.nl – Wilders mag nog niet in Europees Parlement (volkskrant)

Kort geding – Europees Parlement – Akte betreffende de verkiezing van de leden van het Europees Parlement door middel van rechtstreekse algemene verkiezingen – Onverenigbaarheid van hoedanigheid van lid van Europees Parlement met hoedanigheid van lid van nationaal parlement (verbod op dubbelmandaat) – Verzoek om voorlopige maatregelen – Schending van vormvereisten – Kennelijke niet-ontvankelijkheid van beroep in hoofdzaak – Niet-ontvankelijkheid

Gerecht: Het verzoek in kort geding wordt afgewezen.

INTELLECTUELE EIGENDOM

CONCLUSIE A-G Jääskinen - 5 juni 2014 – Zaak C-117/13 - Technische Universität Darmstadt – persbericht - conclusie - On books and e-books (European consumer law blog) - Bibliotheken mogen boeken via elektronische leesplaatsen aanbieden (IE-forum)

Verzoek om een prejudiciële beslissing – Bundesgerichtshof – Uitlegging van artikel 5, lid 3, sub n, van richtlijn 2001/29/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 mei 2001 betreffende de harmonisatie van bepaalde aspecten van het auteursrecht en de naburige rechten in de informatiemaatschappij (PB L 167, blz. 10) – Beperkingen en restricties op reproductierecht en recht van mededeling bij gebruik voor onderzoek en privéstudie – Werk dat in een universiteitsbibliotheek via speciale terminals beschikbaar gesteld wordt voor individuele leden van het publiek – Situatie waarin het mogelijk is dit werk te printen of op een USB-stick op te slaan

Hof: Een werk is niet onderworpen aan restricties ten aanzien van koop en licentie, als de rechthebbende aan de instellingen aanbiedt om onder passende voorwaarden een licentieovereenkomst te sluiten over het gebruik van dit werk.

Artikel 5 van richtlijn 2001/29 verzet zich er niet tegen dat de lidstaten de in deze bepaling genoemde instellingen een recht verlenen om de werken te digitaliseren als de terbeschikkingstelling aan het publiek door middel van terminals dat vereist.

Het is niet toegestaan om gebruikers van de speciale terminals de werken te laten printen of deze op te slaan op een USB.

ARREST – 5 juni 2014 – Zaak C-360/13 –Public Relations Consultants Association - arrest - Browsen valt onder tijdelijke-kopie exceptie (IE-forum)

Auteursrechten – Informatiemaatschappij – Richtlijn 2001/29/EG – Artikel 5, leden 1 en 5 – Reproductie – Beperkingen en restricties – Maken van kopieën van internetsite op scherm en in cachegeheugen van harde schijf tijdens surfen op internet – Tijdelijke reproductiehandeling – Handeling van voorbijgaande of incidentele aard – Integraal en essentieel onderdeel van technisch procedé – Rechtmatig gebruik – Zelfstandige economische waarde

Hof: Kopieën op het computerscherm van de gebruiker en kopieën in het internetcachegeheugen van de harde schijf van die computer die door een eindgebruiker bij het raadplegen van een internetsite worden gemaakt, voldoen aan de voorwaarden tijdelijk te zijn, van voorbijgaande of incidentele aard te zijn en een integraal en essentieel onderdeel te vormen van een technisch procedé, alsook aan de voorwaarden van artikel 5, lid 5, van richtlijn 2001/29/EG die richtlijn, en mogen derhalve zonder toestemming van de houders van auteursrechten worden gemaakt.

ARREST – 19 juni 2014 – Gevoegde zaken C-217/13 en C-218/13 – Oberbank en Banco Santander en Santander Consumer Bank – arrest - Inschrijving kleurmerk wanneer herkenningsgraad minstens 70 procent is (IE-forum)

Prejudiciële verwijzing – Merken – Richtlijn 2008/95/EG – Artikel 3, leden 1 en 3 – Voor bankdiensten ingeschreven merk dat bestaat in contourloze rode kleur – Vordering tot nietigverklaring – Door gebruik verkregen onderscheidend vermogen – Bewijs – Opinieonderzoek – Tijdstip waarop onderscheidend vermogen door gebruik moet zijn verkregen – Bewijslast

Hof: Artikel 3, leden 1 en 3, van richtlijn 2008/95/EG staat in de weg aan een uitlegging van het nationale recht volgens welke in procedures waarin de vraag aan de orde is of een contourloos kleurmerk door gebruik onderscheidend vermogen heeft verkregen, in ieder geval uit een opinieonderzoek een herkenningsgraad van dit merk van minstens 70% moet blijken.

Wanneer een lidstaat geen gebruik heeft gemaakt van de in artikel 3, lid 3, tweede volzin, van richtlijn 2008/95 geboden mogelijkheid, dient in het kader van een nietigheidsprocedure die betrekking heeft op een merk dat intrinsiek onderscheidend vermogen mist, te worden onderzocht of een dergelijk onderscheidend vermogen is verkregen vóór de datum van indiening van de aanvraag tot inschrijving van dit merk. In dit verband is niet van belang dat de houder van het litigieuze merk aanvoert dat dit in ieder geval na de indiening van de inschrijvingsaanvraag, maar vóór de inschrijving ervan door gebruik onderscheidend vermogen heeft verkregen.

Wanneer een lidstaat geen gebruik heeft gemaakt van de in artikel 3, lid 3, tweede volzin, van richtlijn 2008/95 geboden mogelijkheid, staat het er niet aan in de weg dat het litigieuze merk in het kader van een nietigheidsprocedure nietig wordt verklaard wanneer het intrinsiek onderscheidend vermogen mist en de houder ervan er niet in slaagt om aan te tonen dat dit merk vóór de datum van indiening van de inschrijvingsaanvraag onderscheidend vermogen had verkregen als gevolg van het gebruik dat ervan was gemaakt.

ARREST – 19 juni 2014 – Zaak C-345/13 – Karen Millen Fashions – persbericht – arrest - Individueel karakter niet bepaald door amalgaam kenmerken van eerdere ontwerpen (IE-forum) - Hoogste Europese rechter kent ruime modelrechtelijke bescherming toe aan kleding (legal tree)

Verordening (EG) nr. 6/2002 – Gemeenschapsmodel – Artikel 6 – Eigen karakter – Verschillende algemene indruk – Artikel 85, lid 2 – Niet-ingeschreven gemeenschapsmodel – Geldigheid – Voorwaarden – Bewijslast

Hof: Een model kan slechts worden geacht een eigen karakter te hebben indien de algemene indruk die dat model bij de geïnformeerde gebruiker wekt, verschilt van de algemene indruk die bij diezelfde gebruiker wordt gewekt niet door een combinatie van afzonderlijke kenmerken van meerdere oudere modellen, maar door een of meer individueel beschouwde oudere modellen.

De houder van een niet-ingeschreven gemeenschapsmodel, opdat een rechtbank voor het gemeenschapsmodel dit model als rechtsgeldig beschouwt, behoeft niet te bewijzen dat dit model een eigen karakter in de zin van artikel 6 van Verordening (EG) nr. 6/2002 heeft, maar enkel moet aangeven in welk opzicht dat model een eigen karakter heeft, dat wil zeggen dat hij moet aangeven welk kenmerk of welke kenmerken van het betrokken model, volgens hem, dat model een eigen karakter geven.

CONCLUSIE A-G CRUZ VILLALÓN – 18 juni 2014 – Zaak C-463/12 – Copydan Båndkopi – conclusie - Geen onderscheid thuishopievergoeding maken in wel/niet verwijderbare telefoongeheugenkaarten (IE-forum)

Intellectuele eigendom – Auteursrecht en naburige rechten – Richtlijn 2001/29/EG – Harmonisatie van bepaalde aspecten van auteursrecht en naburige rechten in informatiemaatschappij – Exclusief reproductierecht – Artikel 5, lid 2, sub b – Artikel 5, lid 5 – Uitzonderingen en beperkingen – Uitzondering voor thuishopie – Billijke compensatie – Werkingsfeer – Nationale wet die voorziet in heffing van thuishopievergoeding op verwijderbare informatiedragers ter financiering van billijke compensatie – Toepassing op geheugenkaarten van mobiele telefoons – Uitsluiting van niet-verwijderbare informatiedragers – Coherentiebeginsel – Invloed van hoofdfunctie van geheugenkaarten van mobiele telefoons – Invloed van minimale schade – Invloed van bestaan van toestemming, al dan niet tegen vergoeding, voor reproductie – Invloed van toepassing van doeltreffende technische beveiligingsvoorzieningen – Invloed van onrechtmatigheid van bron van reproductie – Debiteur van de voor financiering van de compensatie bestemde vergoeding

A-G: Artikel 5, lid 2, sub b, van richtlijn 2001/29/EG staat in principe niet in de weg aan een regeling van een lidstaat die voorziet in de heffing van de thuishopievergoeding op geheugenkaarten van mobiele telefoons, voor zover het rechtvaardige evenwicht wordt gehandhaafd en dat er derhalve een verband bestaat tussen deze heffing en het veronderstelde gebruik van genoemde kaarten voor reproducties voor privégebruik, terwijl de hoofdfunctie of belangrijkste functie van genoemde kaarten wat dat betreft van geen belang is.

ARREST – 19 juni 2014 – Zaak C-11/13 – Bayer CropScience – arrest - Beschermstof kan product zijn in de zin van de ABC-Verordening (IE-forum)

Prejudiciële verwijzing – Octrooirecht – Gewasbeschermingsmiddelen – Aanvullend beschermingscertificaat – Verordening (EG) nr. 1610/96 – Artikelen 1 en 3 – Begrippen ‚product‘ en ‚werkzame stoffen‘ – Beschermstof

Hof: Het begrip „product” in artikel 1, punt 8, en artikel 3, lid 1, van verordening (EG) nr. 1610/96 en het begrip „werkzame stoffen” in artikel 1, punt 3, van deze verordening, moeten aldus worden uitgelegd dat een stof die bestemd is voor gebruik als beschermstof daaronder kan vallen, mits deze stof een eigen toxische, fytotoxische of gewasbeschermende werking heeft.

JUSTITIËLE SAMENWERKING IN BURGERLIJKE ZAKEN

ARREST - 5 juni 2014 – Zaak C-360/12 - Coty - arrest

Justitiële samenwerking in burgerlijke zaken – Verordeningen (EG) nrs. 40/94 en 44/2001 – Gemeenschapsmerk – Artikel 93, lid 5, van verordening (EG) nr. 40/94 – Internationale bevoegdheid ter zake van inbreuk – Bepaling van plaats waar schadebrengende feit zich heeft voorgedaan – Grensoverschrijdende deelneming van meerdere personen aan eenzelfde onrechtmatige daad

Hof: Het begrip „lidstaat waar de inbreuk heeft plaatsgevonden” als bedoeld in artikel 93, lid 5, van verordening (EG) nr. 40/94 moet aldus worden uitgelegd dat wanneer een inbreukmakende waar op het grondgebied van een lidstaat is verkocht en geleverd en vervolgens door de verkrijger ervan op het grondgebied van een andere lidstaat is doorverkocht, op grond van deze bepaling geen rechterlijke bevoegdheid kan worden vastgesteld om kennis te nemen van een vordering betreffende inbreuk tegen de oorspronkelijke verkoper die zelf niet heeft gehandeld in de lidstaat van de aangezochte rechter.

KANSSPELEN

ARREST – 12 juni 2014 – Zaak C-156/13 – Digibet en Albers – persbericht – arrest - Nein to online hazard (European consumer law blog)

Prejudiciële verwijzing – Vrij verrichten van diensten – Artikel 56 VWEU – Kansspelen – Regeling houdende verbodsbepalingen inzake kansspelen op internet die gedurende beperkte periode niet van toepassing waren in deelstaat van lidstaat – Samenhang – Evenredigheid

Hof: Artikel 56 VWEU verzet zich niet tegen een gemeenschappelijke regeling van een meerderheid van de deelstaten van een lidstaat met een federale structuur waarbij de organisatie van kansspelen via internet en het optreden als tussenpersoon daarbij in beginsel wordt verboden, terwijl één deelstaat gedurende een beperkte periode, naast de restrictieve regeling van de andere deelstaten, een minder strikte regeling heeft gehandhaafd, indien een dergelijke regeling kan voldoen aan de voorwaarden met betrekking tot de evenredigheid die in de rechtspraak van het Hof zijn geformuleerd, hetgeen aan de verwijzende rechter ter beoordeling staat.

LANDBOUW

ARREST – 5 juni 2014 – Zaak C-105/13 - Vonk Noordegraaf – **Nederlandse zaak - arrest**

Landbouw – Gemeenschappelijk landbouwbeleid – Bedrijfstoeslagregeling – Verordening (EG) nr. 73/2009 – Artikelen 34, 36 en 137 – Toeslagrechten – Berekeningsgrondslag – Premies betaald voor vee en percelen waarover landbouwer tijdens de referentieperiode beschikte – Wijziging van de wijze waarop de oppervlakte van percelen landbouwgrond wordt vastgesteld – Verlaging van het aantal subsidiabele hectaren – Verzoek van landbouwer om verlaging van diens aantal toeslagrechten en verhoging van het bedrag per toeslagrecht – Verordening (EG) nr. 796/2004 – Artikel 73 bis, lid 2 bis – Toelaatbaarheid

Hof: De toeslagrechten van een landbouwer moeten opnieuw worden berekend wanneer het referentiebedrag van die landbouwer bij de aanvankelijke vaststelling van zijn toeslagrechten door een te groot aantal hectaren is gedeeld als gevolg van de toen in de betrokken lidstaat toegepaste wijze van vaststelling van de oppervlakte van percelen landbouwgrond. Artikel 137 van verordening (EG) nr. 73/2009 is niet van toepassing op een correctie op grond van artikel 73 bis, lid 2 bis, van verordening nr. 796/2004.

CONCLUSIE A-G Kokott – 19 juni 2014 – Zaak C-335/13 – Feakins – conclusie

Gemeenschappelijk landbouwbeleid – Verordening (EG) nr. 1782/2003 – Verordening (EG) nr. 795/2004 – Bedrijfstoeslag – Hardheidsclausule – Nationale reserve – Cumulatie van rechten

A-G: Artikel 18, lid 2, van verordening (EG) nr. 795/2004 moet ongeldig worden verklaard..

MEDEDINGING

ARREST – 5 juni 2014 – Zaak C-557/12 – Kone – persbericht (ENG) - arrest - An Upward Effect on Prices and Effectiveness? (European law blog) - Otis continued (European consumer law blog)

Artikel 101 VWEU – Vergoeding van schade die wordt veroorzaakt door bij dit artikel verboden kartel – Schade die voortvloeit uit toepassing door onderneming van hogere prijs wegens bestaan van verboden kartel waaraan deze onderneming niet deelneemt ('Umbrella pricing') – Causaal verband

Hof: Artikel 101 VWEU staat in de weg aan een uitlegging en toepassing van het interne recht van een lidstaat volgens welke het om juridische redenen categorisch is uitgesloten dat de ondernemingen die bij een kartel zijn betrokken, civielrechtelijk aansprakelijk worden gehouden voor schade die voortvloeit uit het feit dat een niet aan dit kartel deelnemende

onderneming, gelet op de praktijken van dat kartel, hogere prijzen heeft toegepast dan de prijzen die zij zonder kartel had kunnen hanteren.

SOCIALE ZEKERHEID

ARREST – 5 juni 2014 – Zaak C-255/13 – I - arrest

Prejudiciële verwijzing – Sociale zekerheid – Verordening (EG) nr. 883/2004 – Artikelen 19, lid 1, en 20, leden 1 en 2 – Verordening (EG) nr. 987/2009 – Artikel 11 – Staatsburger van lidstaat die in woonstaat is verzekerd – Ernstige en plotselinge ziekte ingetreden tijdens vakantie in andere lidstaat – Betrokkene genoodzaakt gedurende elf jaar in deze tweede staat te blijven wegens ziekte en beschikbaarheid van gespecialiseerde medische zorg in nabijheid van plaats waar hij woont – Verstrekkingen in deze tweede staat – Begrippen ‚woonplaats‘ en ‚verblijfplaats‘

Hof: Een burger van de Unie die in een eerste lidstaat woonde en tijdens vakantie in een tweede lidstaat plotseling een ernstige aandoening krijgt waardoor hij genoodzaakt is gedurende elf jaar in die lidstaat te blijven wegens deze ziekte en de beschikbaarheid van gespecialiseerde medische zorg in de nabijheid van de plaats waar hij feitelijk woont, moet worden geacht in deze tweede lidstaat te „verblijven” wanneer het gewone centrum van zijn belangen zich in de eerste lidstaat bevindt. Het staat aan de nationale rechterlijke instantie het gewone centrum van de belangen van deze staatsburger te bepalen aan de hand van een beoordeling van alle relevante feiten en rekening houdend met de wil van de betrokkene zoals deze blijkt uit die feiten, waarbij de enkele omstandigheid dat die staatsburger gedurende een lange periode in de tweede lidstaat is gebleven, als zodanig en op zichzelf niet volstaat om te oordelen dat hij in die staat woont.

CONCLUSIE A-G WAHL – 19 juni 2014 – Zaak C-179/13 – Evans – **Nederlandse zaak – conclusie**

Verordening (EEG) nr. 1408/71 – Vaststelling van de wetgeving die op het gebied van sociale zekerheid van toepassing is op een werknemer – Toepasselijkheid – Dienstbetrekking bij het consulaat van een derde land – Verdrag van Wenen inzake consulaire betrekkingen van 24 april 1963 – Verklaring door een werknemer dat die persoon ervoor kiest niet deel te nemen aan de socialezekerheidsregelingen van een lidstaat – Begrip ‚discriminatie‘

Mevrouw Evans is een Brits staatsburger. Vanaf 1973 is zij in verschillende functies werkzaam geweest in Nederland. Tussen 1977 en 1980 was zij werkzaam bij het Britse Consulaat-Generaal in Rotterdam, en vanaf 1980 als administratief medewerker bij het Consulaat-Generaal van de Verenigde Staten in Amsterdam. Als gevolg van haar werkzaamheden voor deze Consulaten heeft Nederland haar de geprivilegieerdenstatus verleend, welke inhoudt dat zij is vrijgesteld van onder meer het betalen van de meeste belastingen en premies (waaronder AOW-premie). Op vraag van Evans deelde de Sociale Verzekeringsbank (Svb) haar mede dat zij voor de AOW van 1973 tot 1980 geacht werd verzekerd te zijn geweest; echter na 1980 niet meer, als gevolg van haar werkzaamheden voor het Amerikaanse Consulaat-Generaal. In haar hoedanigheid van EU-burger werd zij namelijk gelijkgesteld met Nederlandse staatsburgers zolang zij voor het Britse Consulaat werkte; toen zij in dienst trad van het Amerikaanse consulaat niet meer, daar de VS geen EU-lidstaat is. Had zij echter de Nederlandse nationaliteit gehad, dan zou zij krachtens de AOW van rechtswege verzekerd zijn geweest.

A-G: Verordening (EEG) nr. 1408/71 is tijdens de duur van de arbeidsrelatie niet van toepassing op een onderdaan van een lidstaat die in een andere lidstaat als lid van het administratieve of technische personeel van het consulaat van een derde land werkzaam is, indien die persoon is uitgesloten van het socialezekerheidsstelsel van het gastland krachtens de wetgeving die dat land overeenkomstig artikel 71, lid 2, van het Verdrag van Wenen inzake consulaire betrekkingen van 24 april 1963 heeft vastgesteld.

CONCLUSIE A-G CRUZ VILLALÓN – 19 juni 2014 – Zaak C-268/13 – Petru - persbericht – conclusie

Vrij verkeer van personen – Sociale zekerheid – Vergoeding van in andere lidstaat gemaakte medische kosten – Voorafgaande toestemming – Draagwijdte van uitdrukking ‘even doeltreffende behandeling’ – Gebrek aan materiële middelen in ziekenhuis – Territoriale omvang van gebrek teneinde voorafgaande toestemming te verkrijgen

A-G: Een lidstaat moet ermee instemmen dat een medische dienst in een andere staat van de Unie wordt ontvangen, wanneer de betrokken dienst niet op zijn eigen grondgebied kan worden verricht wegens een occasioneel en tijdelijk gebrek aan materiële middelen in zijn ziekenhuizen. Gaat het daarentegen om een structureel probleem, zo vindt de advocaat-generaal, dan is de lidstaat enkel dan verplicht toestemming te verlenen voorzover daardoor het voortbestaan van zijn ziektekostenstelsel niet in gevaar komt.

STRAFRECHT

ARREST – 5 juni 2014 – Zaak C- 398/12 – M – arrest

Overeenkomst ter uitvoering van Schengenakkoord – Artikel 54 – Beginsel ne bis in idem – Werkingsfeer – Beschikking door rechterlijke instantie van overeenkomstsluitende staat houdende ontbreken van grond voor verwijzing naar vonnisgerecht wegens onvoldoende bezwaren – Mogelijkheid tot heropening van gerechtelijk vooronderzoek in geval van nieuwe bezwaren – Begrip persoon die ‘bij onherroepelijk vonnis [...] is berecht’ – Strafvervolgning van dezelfde persoon wegens dezelfde feiten in andere overeenkomstsluitende staat – Beëindiging van strafvervolgning en toepassing van beginsel ne bis in idem

Hof: Artikel 54 Schengenakkoord moet aldus worden uitgelegd dat een beschikking houdende dat er geen grond is om de verdachte naar een vonnisgerecht te verwijzen die, in de overeenkomstsluitende staat waar deze beschikking is gegeven, in de weg staat aan hernieuwde vervolging van de persoon op wie de beschikking betrekking heeft ter zake van dezelfde feiten, tenzij nieuwe bezwaren tegen hem aan het licht komen, moet worden beschouwd als een beslissing die een onherroepelijk vonnis in de zin van dat artikel inhoudt en diens gevolge in de weg staat aan hernieuwde vervolging van dezelfde persoon ter zake van dezelfde feiten in een andere overeenkomstsluitende staat.

TELECOM

ARREST – 19 juni 2014 – Zaak C-556/12 – TDC – arrest

Prejudiciële verwijzing – Elektronische communicatienetwerken en -diensten – Richtlijn 2002/19/EG – Artikel 2, sub a – Toegang tot en gebruik van bepaalde netwerkelementen en bijbehorende faciliteiten – Artikelen 5, 8, 12 en 13 – Bevoegdheid van nationale regelgevende instanties – Verplichting betreffende toegang tot en gebruik van bepaalde netwerkelementen en bijbehorende faciliteiten – Onderneming met aanmerkelijke macht op specifieke markt – Bijzondere aftakking tot aansluiting tussen verdeelpunt in toegangsnetwerk en netwerkaansluitpunt bij eindgebruiker – Evenredigheid van verplichting om te voldoen aan redelijke verzoeken om toegang tot en gebruik van bepaalde netwerkelementen en bijbehorende faciliteiten – Richtlijn 2002/21/EG – Artikel 8 – Algemene doelstellingen voor taken van nationale regelgevende instanties

Hof: De nationale regelgevende instantie is bevoegd om een elektronische communicatie-exploitant met een aanmerkelijke macht op een specifieke markt een verplichting tot aanleg op verzoek van concurrerende exploitanten van een bijzondere aftakking van niet meer dan 30 meter lang tussen het verdeelpunt in een toegangsnetwerk en het netwerkaansluitpunt bij de eindgebruiker op te leggen, wanneer deze verplichting is gebaseerd op de aard van het geconstateerde probleem en in het licht van de doelstellingen van artikel 8, lid 1, van richtlijn 2002/21/EG van het Europees Parlement en de Raad van 7 maart 2002 inzake een gemeenschappelijk regelgevingskader voor elektronische communicatienetwerken en -diensten (Kaderrichtlijn), zoals gewijzigd bij richtlijn 2009/140, proportioneel en gerechtvaardigd is, wat de verwijzende rechter dient na te gaan.

VENNOOTSCHAPSRECHT

CONCLUSIE A-G SHARPSTON – 19 juni 2014 – Zaak C-441/12 – Almer Beheer en Daedalus Holding – Nederlandse zaak – conclusie

Vennootschapsrecht – Richtlijn 2003/71/EG – Verplichting tot publicatie van een prospectus wanneer effecten te koop worden aangeboden aan het publiek – Werkingssfeer – Executoriale verkoop en overdracht van effecten – Totale tegenwaarde van de aanbidding

Richtlijn 2003/71/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 legt de verplichting op om een prospectus te publiceren wanneer effecten aan het publiek worden aangeboden of tot de handel worden toegelaten. De Hoge Raad vraagt het Hof of die verplichting ook geldt bij een gedwongen (executoriale) verkoop van effecten.

A-G: Richtlijn 2003/71/EG is niet van toepassing op een situatie waarin effecten executoriaal moeten worden verkocht teneinde een bedrag te genereren waarvan vooraf bekend is dat het beneden de drempel van 5 000 000 EUR van artikel 1, lid 2, sub h, van die richtlijn blijft. Richtlijn 2003/71 is niet van toepassing op de executoriale verkoop van effecten die op last van de rechter bij de houder ervan in beslag worden genomen en worden verkocht ter voldoening van een schuld.

VERBLIJFSRECHT

CONCLUSIE A-G Szpunar – 5 juni 2014 – Zaak C-146/14 - PPU Mahdi – persbericht - arrest

Verzoek om een prejudiciële beslissing – Administrativen sad Sofia-grad – Uitlegging van artikel 15, leden 1, sub a en b, 3, 4 en 6 van richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 over gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal op hun grondgebied verblijven (PB L 348, blz. 98) en van de artikelen 6 en 47 van het Handvest van de grondrechten van de EU – Verwijdering van een illegaal verblijvende derdelander – Inbewaringstelling – Verlenging van een dergelijke bewaring – Eventuele toelaatbaarheid van een overschrijding van de maximumduur van inbewaringstelling wegens het ontbreken van identiteitsdocumenten – Belemmeringen voor de uitvoering van de verwijderingsbeslissing – Redelijk vooruitzicht op verwijdering – Weigering door de ambassade van het land van herkomst van de betrokkene om het voor de terugreis vereiste document af te geven – Eventuele verplichting voor de betrokken lidstaat om een voorlopig document betreffende de status van de betrokkene af te geven

Hof: Elk besluit dat door een bevoegde autoriteit aan het eind van de maximale duur van de aanvankelijke bewaring van een derdelander wordt vastgesteld over het vervolg dat aan deze bewaring moet worden gegeven, moet een schriftelijk besluit zijn waarin de feitelijke en juridische gronden ter rechtvaardiging van dit besluit zijn opgenomen.

Bij de controle die moet worden verricht door de rechterlijke autoriteit waarbij een verzoek tot verlenging van de bewaring van een derdelander is ingediend, moet die autoriteit per geval ten gronde kunnen beslissen over de verlenging van de bewaring van de betrokken derdelander, over de mogelijkheid de bewaring te vervangen door een minder dwingende maatregel of over de invrijheidsstelling van de betrokkene, en dat deze autoriteit aldus bevoegd is om zich te baseren op de feiten en de bewijzen die zijn aangevoerd door de administratieve autoriteit die haar heeft geadieerd en op de feiten, bewijzen en opmerkingen die haar eventueel tijdens deze procedure ter kennis zijn gebracht.

Artikel 15, leden 1 en 6, van richtlijn 2008/115 verzet zich tegen een nationale regeling op grond waarvan een aanvankelijk bewaringstijdvak van zes maanden kan worden verlengd op de enkele grond dat de betrokken derdelander niet over identiteitsdocumenten beschikt. . Een derdelander die, geen identiteitsdocument heeft verkregen waarmee hij uit de betrokken lidstaat had kunnen worden verwijderd kan enkel worden geacht „niet mee [te] werk[en]” in de zin van deze bepaling, indien uit het onderzoek van het gedrag van deze onderdaan tijdens het bewaringstijdvak blijkt dat hij niet heeft meegewerkt aan de uitvoering van de verwijdering en deze verwijdering wegens dat gedrag wellicht meer tijd zal vergen dan voorzien, waarbij het aan de verwijzende rechter staat dit te verifiëren.

Een lidstaat kan niet ertoe worden verplicht aan een derdelander die niet over identiteitsdocumenten beschikt en die dergelijke documenten niet van zijn land van herkomst heeft verkregen, een zelfstandige verblijfsvergunning of een andere vorm van

toestemming tot verblijf te verstrekken indien een nationale rechter deze derdelander in vrijheid heeft gesteld wegens het ontbreken van een redelijk vooruitzicht op verwijdering in de zin van artikel 14, lid 4, van deze richtlijn. In een dergelijk geval moet die lidstaat deze derdelander echter wel een schriftelijke bevestiging van zijn situatie verstrekken.

CONCLUSIE A-G WATHELET – 25 juni 2014 – Zaak C-249/13 – Boudjlida – conclusie

Ruimte van vrijheid, veiligheid en recht – Richtlijn 2008/115/EG – Terugkeer van illegaal verblijvende derdelanders – Procedure tot vaststelling van terugkeerbesluit – Beginsel van eerbiediging van rechten van verdediging – Recht om te worden gehoord vóór vaststelling van besluit dat belangen van illegaal verblijvende derdelander kan raken – Inhoud van rechten van verdediging en van recht om te worden gehoord – Recht om zienswijze kenbaar te maken na voldoende bedenktijd – Recht op bijstand door raadsman – Beperkingen van recht om te worden gehoord

A-G: Het recht van een illegaal verblijvende derdelander om voorafgaand aan de vaststelling van een terugkeerbesluit te worden gehoord, brengt voor de bevoegde nationale autoriteit de verplichting mee om de betrokkene te horen over de rechtmatigheid van zijn verblijf, over de eventuele toepassing van artikel 5 van richtlijn 2008/115/EG., over de in artikel 6, leden 2 tot en met 5, van deze richtlijn geformuleerde uitzonderingen en over de modaliteiten van zijn terugkeer.

Tenzij de derdelander redelijkerwijs niet kon vermoeden dat hij een terugkeerbesluit zou kunnen krijgen dan wel welke gegevens tegen hem zouden kunnen worden aangevoerd – met het oog waarop hij bepaalde naspeuringen zou moeten doen of bewijsstukken zou moeten verzamelen – brengt het recht van de Europese Unie daarentegen voor de bevoegde nationale autoriteit niet de verplichting mee om de betrokkene voorafgaand aan het met het oog op de uitvaardiging van het terugkeerbesluit afgenomen gehoor in kennis te stellen van haar voornemen een dergelijk besluit vast te stellen, noch om hem mee te delen op welke gegevens zij dat besluit wil baseren, noch om hem een bedenktijd te gunnen alvorens hem te horen.

Hoewel de derdelander het recht heeft om zich voorafgaand aan de vaststelling van een terugkeerbesluit door het nationale bestuursorgaan tijdens het door de bevoegde nationale autoriteiten afgenomen gehoor te laten bijstaan door een raadsman, mits de uitoefening van dit recht het goede verloop van de procedure niet ondermijnt en de doeltreffende tenuitvoerlegging van richtlijn 2008/115 niet in gevaar brengt, verplicht het Unierecht de lidstaten niet om de kosten van die rechtsbijstand voor hun rekening te nemen.

Het recht om te worden gehoord dient niet te worden aangepast of beperkt gelet op het algemene doel van richtlijn 2008/115.

CONCLUSIE A-G MENGOZZI – 12 juni 2014 – Zaak C-491/13 – Ben Alaya – conclusie

Ruimte van vrijheid, veiligheid en recht – Richtlijn 2004/114/EG – Voorwaarden voor toelating van derdelanders voor studiedoeleinden – Niet-toelating van persoon die aan voorwaarden van richtlijn 2004/114/EG voldoet – Regeling van lidstaat die aan administratie beoordelingsmarge toekent

A-G: Een aanvraag om toelating tot een lidstaat door een derdelander voor studiedoeleinden mag slechts worden geweigerd indien die onderdaan niet aan de voorwaarden voldoet dan wel indien er nauwkeurige en concrete aanwijzingen zijn voor misbruik of oneigenlijk gebruik van de procedure.

VERZEKERINGEN

CONCLUSIE A-G SHARPSTON – 12 juni 2014 – Zaak C-51/13 – Nationale-Nederlanden Levensverzekering Mij – **Nederlandse zaak – conclusie**

Levensverzekering – Informatieplicht – Inlichtingen over de premies

A-G: Ten aanzien van een verzekeringsproduct van Nationale-Nederlanden, genaamd "Flexibel Verzekerd Beleggen", komt de AG tot de conclusie dat omtrent dat product aan de verzekeringsnemer informatie over de premie en de omschrijving van de verzekeringsdekking moesten worden verschaft. Ten aanzien van de preliminaire vraag van

de rechtbank Rotterdam concludeert de AG dat de richtlijn zich er niet tegen verzet dat in de nationale procedure een beroep wordt gedaan op open en/of ongeschreven regels van nationaal recht (bijv. redelijkheid en billijkheid) die de verzekeraar verplichten andere dan in richtlijn vermelde gegevens te verstrekken.

VRIJ VERKEER VAN KAPITAAL

ARREST – 5 juni 2014 - Gevoegde zaken C-24/12 en C-27/12 - X BV TBG – Nederlandse zaak - arrest

Uitlegging van de artikelen 63 en 64 VWEU – Territoriale werkingssfeer – Kapitaalverkeer vanuit een lidstaat naar een van zijn gebieden overzee – Gebied overzee al dan niet als een derde staat te beschouwen

Hof: Het recht van de Unie moet aldus worden uitgelegd dat het zich niet verzet tegen een belastingmaatregel van een lidstaat waardoor het kapitaalverkeer tussen deze lidstaat en zijn eigen land en gebied overzee wordt beperkt, in zoverre daarmee de doelstelling van bestrijding van belastingontduiking daadwerkelijk en evenredig wordt nagestreefd.

VRIJ VERKEER VAN WERKNEMERS

CONCLUSIE – 5 juni 2014 – Zaak C-270/13 - Iraklis Haralambidis - conclusie

Vrij verkeer van werknemers – Functie van voorzitter van havenautoriteit – Artikel 45, lid 4, VWEU – Nationaliteitsvoorwaarde – Begrip 'overheidsdienst' – Bevoegdheden van openbaar gezag – Functie uitgeoefend in het algemeen belang – Sporadisch of in uitzonderlijke omstandigheden uitgeoefende bevoegdheden

Hof: Artikel 45 VWEU verzet zich tegen een nationale regeling die de betrekking van voorzitter van een havenautoriteit, die functies uitoefent zoals omschreven in artikel 8, lid 3, van Legge nr. 84/1994, Riordino della legislazione in materia portuale (wet nr. 84/1994, Herziening van de regelgeving betreffende de havens), voorbehoudt aan onderdanen van de lidstaat.

3. PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN

VRAGEN UIT NEDERLAND

(Deze rubriek bevat prejudiciële verwijzingen van Nederlandse rechters van de afgelopen maand aan het Hof van Justitie van de Europese Unie in Luxemburg.)

TIP: ZOEKEN NAAR PREJUDICIËLE VRAGEN

Alle prejudiciële verwijzingen (dus ook die van rechters uit andere lidstaten) worden opgenomen in de "Databank verwijzingsuitspraken EU". Deze databank is te vinden in Nova Porta Iuris via "Uitspraken zoeken", onder "jurisprudentieverzamelingen". Daarin kan o.a. gezocht worden op onderwerp en EU-regelgeving. Op die manier is eenvoudig na te gaan of over de geldigheid of uitleg van een bepaalde regel van EU-recht mogelijk al prejudiciële vragen zijn gesteld en/of nog aanhangig zijn. Nota bene: Porta Iuris is alleen beschikbaar voor medewerkers van de Rechtspraak. Prejudiciële verwijzingen zijn ook toegankelijk op de website van HvJEU bij [Info Curia](#).

FISCALE BEPALINGEN

PREJUDICIELE VERWIJZING – 13 juni 2014 – Hoge Raad – verwijzingsuitspraak ECLI:NL:HR:2014:1373

Belanghebbende heeft elektronisch aangifte gedaan tot plaatsing van voedingsmiddelen onder de douaneregeling extern communautair douanevervoer. Het noodzakelijke terugzendingsexemplaar dan wel de elektronische terugmelding was niet ontvangen van de kantoren van bestemming. Belanghebbende heeft in reactie daarop diverse bescheiden, waaronder vervoersdocumenten van de vervoerder, zogenoemde bills of lading, aan het kantoor van vertrek overgelegd.

De Inspecteur heeft zich op het standpunt gesteld dat de door belanghebbende overgelegde bescheiden geen bewijsstukken vormen als bedoeld in de artikelen 365 en 366 van de Uitvoeringsverordening Communautair douanewetboek (hierna: de UCDW) en dat de regeling extern communautair douanevervoer in alle drie gevallen niet als beëindigd kan worden beschouwd. Belanghebbende heeft daarom uitnodigingen tot betaling van douanerechten en omzetbelasting ontvangen.

De vraag rijst of aan de constatering dat de regeling douanevervoer niet is beëindigd in de zin van artikel 92 van het CDW, waaronder de vaststelling dat goederen niet bij een kantoor van bestemming zijn aangebracht, zonder meer de conclusie moet worden verbonden dat goederen zijn onttrokken in de zin van artikel 203 van het CDW. Of laat die vaststelling

onverlet dat sprake kan zijn van slechts het niet hebben voldaan aan een van de verplichtingen welke voortvloeien uit het gebruik van de douaneregeling als bedoeld in artikel 204, lid 1, van het CDW, in welk geval van heffing moet worden afgezien indien sprake is van een verzuim zonder werkelijke gevolgen als bedoeld in artikel 204, lid 1, laatste zinsdeel, van het CDW in verbinding met artikel 859 van de UCDW?

EMISSIERECHTEN

PREJUDICIELE VERWIJZING – 11 juni 2014 – Raad van State– verwijzingsuitspraak - ECLI:NL:RVS:2014:2130 – persbericht RvS

De Raad van State wil weten of de correctiefactor bij broeikasgasemissierechten procedureel juist tot stand is gekomen. Aanleiding voor de vragen is het gewijzigde nationaal toewijzingsbesluit broeikasgasemissierechten 2012-2020 dat de staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu in oktober 2013 heeft genomen. In dit besluit zijn voor de periode 2013 tot 2020 jaarlijks kosteloze broeikasgasemissierechten toegewezen aan bedrijven in de zware industrie en andere sectoren. Deze bedrijven doen mee aan het Europese systeem van handel in broeikasgasemissierechten. Zij zijn het niet eens met de correctiefactor die de Europese Commissie heeft vastgesteld en die de staatssecretaris vervolgens bij de nationale toewijzing van de emissierechten heeft toegepast.